

Warszawa, 12-02-2026 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

V.511.593.2025.EG

Pan Andrzej Domański

Minister Finansów i Gospodarki

via ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

w związku ze skargami obywatelskimi stale napływającymi do mojego Biura, pragnę uprzejmie zwrócić uwagę na kolejne problemy podatników, jakie pojawiają się w odniesieniu do instytucji zwolnienia z podatku od spadków i darowizn dla osób najbliższych. Tym razem kwestia dotyczy spełnienia warunku udokumentowania przekazania środków pieniężnych w ramach umowy darowizny na rachunek bankowy, w przypadku gdy darczyńca - w imieniu i na rzecz obdarowanego - dokona wpłaty na konto bankowe jego wierzyciela.

Przypomnieć należy, że ustawodawca wprowadził do porządku prawnego zwolnienie podmiotowe dla najbliższej rodziny. Zgodnie z art. 4a ust. 1 pkt 1-2 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn¹ zwalnia się od podatku nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych przez małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, rodzeństwo, ojczyma i macochę, jeżeli:

1) zgłoszą nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego w terminie 6 miesięcy od dnia powstania obowiązku podatkowego, oraz

---

¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1837 ze zm., dalej: „u.p.s.d.”

2) w przypadku gdy przedmiotem nabycia tytułem darowizny lub polecenia darczyńcy są środki pieniężne, a ich wartość doliczona do wartości majątku nabytego dotychczas od tej samej osoby w roku, w którym nastąpiło ostateczne nabycie, i w okresie 5 lat poprzedzających ten rok przekracza kwotę 36 120 zł – udokumentują ich otrzymanie dowodem przekazania na rachunek płatniczy nabywcy, na jego rachunek, inny niż płatniczy, w banku lub spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej lub przekazem pocztowym.

Z powyższego wynika, że aby skorzystać ze zwolnienia dla osób najbliższych, konieczne jest łączne spełnienie dwóch warunków, tj. zgłoszenie do właściwego urzędu skarbowego w ciągu 6 miesięcy faktu otrzymania darowizny oraz udokumentowanie otrzymania środków pieniężnych dowodem ich przekazania na rachunek płatniczy nabywcy, na jego rachunek, inny niż płatniczy, w banku lub spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej lub przekazem pocztowym.

Analiza skarg kierowanych do Biura RPO wskazuje, że nadal osiã sporów między podatnikami a organami jest możliwość skorzystania ze zwolnienia w podatku od spadków i darowizn w przypadku terminowego zgłoszenia do organu podatkowego faktu otrzymania darowizny, ale dokonania przez darczyńcę przelewu środków pieniężnych na rachunek wierzyciela obdarowanego w wykonaniu zobowiązania obdarowanego wobec tego podmiotu. W tym zakresie decydujące znaczenie ma sposób rozumienia wyrażenia zawartego w przytoczonym przepisie, tj. „udokumentują ich otrzymanie dowodem przekazania na rachunek płatniczy nabywcy, na jego rachunek, inny niż płatniczy, w banku lub spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej lub przekazem pocztowym”.

Sądy administracyjne przyjęły korzystną dla podatników interpretację spornego uregulowania, która dopuszcza skorzystanie ze zwolnienia podatkowego w sytuacji przekazania środków pieniężnych bezpośrednio na rachunek bankowy osoby trzeciej,

tj. wierzyciela obdarowanego². Wprost wskazywano, że sformułowanie użyte przez ustawodawcę w art. 4a ust. 1 pkt 2 u.p.s.d. „na rachunek bankowy nabywcy” nie oznacza, że musi to być konto, jakie bank prowadzi dla obdarowanego. Zdaniem sądów, wymóg udokumentowania dokonanej darowizny należy traktować jedynie jako wymóg natury technicznej, mający na celu potwierdzenie faktycznego, rzeczywistego charakteru dokonanej darowizny. Tym samym w sytuacji, gdy wpłata kwoty objętej umową darowizny pomiędzy osobami najbliższymi zostanie dokonana przez darczyńcę na rachunek bankowy np. dewelopera, w związku z konkretną umową zawartą z obdarowanym, tytułem zapłaty przypadającej od niego należności pieniężnej na pokrycie inwestycji mieszkaniowej, warunek udokumentowania wpłaty na rachunek bankowy nabywcy uznać należy za spełniony. Wpłata taka w sposób wyraźny i niewątpliwy dokumentuje kto, komu i ile darował, potwierdzając rzeczywisty charakter dokonanej umowy darowizny. Dlatego też – w ocenie sądów – cel, jakim jest zapewnienie szczelności systemu podatkowego, zostanie osiągnięty także w przypadku, gdy mamy do czynienia z udokumentowaniem darowizny środków pieniężnych dowodem ich przekazania na rachunek bankowy innego – niż obdarowany – podmiotu, ale na jego rzecz. W takiej sytuacji nie wystąpi pole do nadużyć i jednocześnie zapewniona zostanie pełna realizacja normy celu społecznego.

Co istotne, ww. stanowisko judykatury powinno pozostać aktualne także po wydaniu w 2023 r. przez NSA uchwały podjętej na wniosek RPO, a dotyczącej problematyki tzw. darowizn gotówkowych, tj. sytuacji dokonania wpłaty przez obdarowanego na własną rzecz środków pieniężnych otrzymanych od darczyńcy w gotówce³. NSA uznał, że w przypadku, gdy przedmiotem nabycia tytułem darowizny lub polecenia darczyńcy są środki pieniężne, sformułowanie „(...) udokumentują ich otrzymanie dowodem przekazania na rachunek płatniczy nabywcy, na jego rachunek, inny niż płatniczy, w banku lub spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej lub przekazem pocztowym” należy rozumieć w ten sposób, że warunkiem wystarczającym do

---

² Por. wyroki NSA w sprawach dotyczących przekazania środków bezpośrednio na rachunek dewelopera, np. z dnia: 27 czerwca 2018 r. (sygn. akt II FSK 1873/16), 7 kwietnia 2010 r. (sygn. akt II FSK 1952/08, II FSK 2028/08), 22 września 2010 r. (sygn. akt II FSK 818/09), 14 października 2010 r. (sygn. akt II FSK 981/09), 19 stycznia 2012 r. (sygn. akt II FSK 1419/10) – orzeczenia te odwołują się do wykładni prokonstytucyjnej oraz celowościowej, która wskazuje na nakaz równego traktowania obywateli i nieróżnicowania ich sytuacji w nieuzasadniony sposób oraz na cel społeczny w postaci konieczności ochrony interesów majątkowych członków najbliższej rodziny. Por. także wyroki NSA w sprawach dotyczących wpłaty środków na rachunek bankowy osoby trzeciej, inny niż obdarowanego, ale na jego rzecz, np. z dnia: 19 czerwca 2013 r. (sygn. akt II FSK 2169/11), 26 października 2012 r. (sygn. akt II FSK 534/11).

³ Uchwała NSA z dnia 20 marca 2023 r. (sygn. akt III FPS 3/22).

skorzystania ze zwolnienia podatkowego uregulowanego w tym przepisie jest udokumentowanie dokonania przekazania środków pieniężnych we wskazany w tym przepisie sposób przez darczyńcę na rzecz obdarowanego.

Przytoczoną sentencję zawartą w ww. uchwale NSA organy podatkowe zaczęły traktować jako uniwersalną i mającą szerokie zastosowanie także do innych spraw, niż dotyczące tzw. darowizn gotówkowych, a więc tych, w których darczyńca przekazuje środki, będące przedmiotem umowy darowizny na rachunek bankowy wierzyciela obdarowanego⁴. Nie sposób się z taką praktyką zgodzić.

Podkreślić należy, że NSA w uchwale z dnia 20 marca 2023 r. (sygn. akt III FPS 3/22), rozpoznając wniosek dotyczący rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych, orzekł w kwestii wątpliwości prawnych co do innego stanu faktycznego, a dotyczącego darowizn gotówkowych, tj. z wpłatą własną na konto obdarowanego. Właśnie tego rodzaju sprawy, a więc dotyczące sporu o możliwość transferu środków w sposób gotówkowy i dokonania późniejszej wpłaty własnej przez obdarowanego na rachunek bankowy (pod warunkiem, że zawarta czynność prawna darowizny nie budziła zastrzeżeń), stały się tłem do podjęcia ww. uchwały NSA.

Warto także zwrócić uwagę, że w doktrynie wskazuje się, że ogólna moc wiążąca uchwał abstrakcyjnych obejmuje tylko wykładnię zawartą w sentencji uchwały, ale w granicach wyznaczonych wnioskiem uprawnionego podmiotu lub postanowienia składu orzekającego NSA. Natomiast wykładnia podana w sentencji uchwały wykraczająca poza te granice, jak również te poglądy prawne wyrażane w uzasadnieniu uchwały, które nie mają bezpośredniego związku z wykładnią sformułowaną w jej sentencji, pozbawione są ogólnej mocy wiążącej⁵.

Należy zatem podzielić pogląd prezentowany przez sądy administracyjne⁶, zgodnie z którym uchwała NSA z dnia 20 marca 2023 r. (sygn. akt III FPS 3/22), dotycząca tzw.

---

⁴ Stanowisko to zaaprobowali nieliczne wyroki NSA, por. wyrok NSA z dnia: 24 lipca 2024 r. (sygn. akt III FSK 1251/23), 5 maja 2025 r. (sygn. akt III FSK 17/25).

⁵ A. Kabat [w:] B. Dauter, M. Niezgódka-Medek, A. Kabat, *Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz, wyd. IX*, Warszawa 2024, art. 269.

⁶ Por. np. orzeczenia NSA z dnia: 5 listopada 2025 r. (sygn. akt III FSK 685/25), 25 września 2025 r. (sygn. akt III FSK 629/24), 9 kwietnia 2025 r. (sygn. akt III FSK 977/23), 18 grudnia 2024 r. (sygn. akt III FSK 613/23), 12 grudnia 2024 r. (sygn. akt III FSK 669/23), 11 grudnia 2024 r. (sygn. III FSK 680/23), 29 października 2024 r. (sygn. akt III FSK 19/23), 18 kwietnia 2024 r. (sygn. akt III FSK 51/22), 27 sierpnia 2024 r. (sygn. akt III FSK 392/24), a także prawomocne wyroki Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (dalej: „WSA”): w Gorzowie Wlkp z dnia 20 listopada 2025 r. (sygn. akt I SA/Go 293/25), we Wrocławiu z dnia 25 lutego 2025 r. (sygn. akt I SA/Wr 812/24), w Bydgoszczy z dnia 22 lipca 2025 r. (sygn. akt I SA/Bd 105/25).

darowizn gotówkowych, nie może być stosowana do sytuacji, w których powstają wątpliwości co do wykładni art. 4a ust. 1 pkt 2 u.p.s.d., odnoszące się do darowizn dokonywanych poprzez wpłatę środków pieniężnych przez darczyńcę przelewem z jego rachunku bankowego na rachunek bankowy osoby trzeciej w wykonaniu zobowiązania obdarowanego. Natomiast konieczność potwierdzenia otrzymania darowizny dowodem przekazania „na rachunek bankowy nabywcy”, o którym mowa w 4a ust. 1 pkt 2 u.p.s.d., należy uznać za niezręcznie sformułowanie przez ustawodawcę wymogu technicznego.

Z punktu widzenia spełnienia warunków uprawniających do skorzystania ze zwolnienia podatkowego przewidzianego dla osób najbliższych kluczowe znaczenie ma udokumentowanie, że obdarowany faktycznie uzyskał możliwość dysponowania środkami pieniężnymi pochodzącymi od konkretnej osoby i z określonego źródła. Wymóg ten jest spełniony także w sytuacji, gdy darczyńca – działając w imieniu i na rzecz obdarowanego – przekazuje środki na rachunek bankowy jego wierzyciela. Zarówno przekazanie środków bezpośrednio na rachunek podatnika, jak i ich wpłata na rachunek wierzyciela podatnika, w równym stopniu umożliwiają organowi podatkowemu weryfikację, czy oraz w jakim ewentualnie zakresie doszło do przekazania środków pieniężnych z naruszeniem interesu Skarbu Państwa.

Reasumując, nie do zaakceptowania jest profiskalne stanowisko prezentowane przez organy podatkowe, które prowadzi do zwążającej interpretacji art. 4a ust. 1 pkt 2 u.p.s.d, w efekcie pozbawiając podatników możliwości skutecznego skorzystania ze zwolnienia w podatku od spadków i darowizn dla osób najbliższych. Niejasna konstrukcja ww. zwolnienia i niekorzystna wykładnia spornego sformułowania w praktyce prowadzi do powstania stanu niepewności wśród obywateli i konieczności kierowania spraw do sądów. Co więcej, dla podatników nie jest zrozumiałe, dlaczego w podobnych stanach faktycznych część obywateli może skutecznie skorzystać ze zwolnienia podatkowego, a pozostali nie. Taki stan wywołuje wątpliwości co do jednolitości stosowania przepisów oraz przejrzystości systemu podatkowego.

Przypomnieć należy, że zwolnienie dla osób najbliższych ma charakter prorodzinny i ma służyć wspieraniu obywateli w realizacji ich potrzeb rodzinnych. Rozwiązanie to stanowi wyraz realizacji art. 71 ust. 1 Konstytucji RP, który nakłada na państwo obowiązek uwzględniania dobra rodziny w polityce społecznej i gospodarczej. W konsekwencji zarówno podmioty stanowiące, jak i stosujące prawo, powinny mieć te okoliczności na uwadze i respektować społeczny cel wprowadzenia tego zwolnienia. Pragnę zaapelować o to, aby w procesie wykładni analizowanej regulacji poszukiwać

rozwiązań, które uwzględniają interes obywatela i ułatwią dokonywanie transferu majątku między członkami najbliższej rodziny, przy jednoczesnym zachowaniu transparentności transakcji.

Mając na uwadze powyższe, stosownie do treści art. 16 ust. 1 oraz art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich⁷, zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o rozważenie dokonania zmiany w zakresie dotychczasowej praktyki oraz o wskazanie możliwych działań – także legislacyjnych – jakie resort mógłby ewentualnie podjąć w celu zapewnienia jednoznacznego i przewidywalnego stosowania omawianych przepisów na korzyść podatników.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

---

⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 1264.